

Tale til høring om systematisk brug af seksuel vold som krigsvåben 30. januar 2019

Formål: Fremhæve regeringens indsats for at bekæmpe og afbøde konsekvenserne for seksuel vold i konflikt. Taletid: 10 minutter

Tak til Tværpolitisk Netværk og Udenrigsudvalget for at sætte fokus på et område, der er af høj prioritet for regeringen, og en mærkesag for mig.

Jeg har med egne øjne set konsekvenserne af seksuel vold i konflikt. Og det står klart for mig, at det er vigtigt med større opmærksomhed på problemet.

I oktober var jeg i Cox's Bazar i Bangladesh, i verdens største flygtningelejr. Her har mange hundredetusinder mennesker - størstedelen kvinder og børn - fundet sikkerhed efter at være blevet forfulgt i Myanmar.

FN-Generalsekretærens særlige repræsentant for seksuel vold i konflikt har rapporteret om, hvordan voldtægt og sexslaveri har været brugt systematisk under angreb på Rohingya-folket i Myanmar.

Seksuel vold som våben i konflikt ikke kun et fænomen afgrænset til Rohingya-krisen. Det finder sted mange steder i verden, såsom i den Centralafrikanske republik, Somalia, DR Congo og Sydsudan. Andre eksempler er Yesidierne i Irak, og piger bortført af Boko Haram-militser i Nigeria. Historisk har vi også her i Europa under 2. Verdenskrig og under Balkan-krigen været vidne til sådanne brutale overgreb. Sikkerhedsråds-resolution 1820 fra 2008 var skelsættende, fordi den anerkendte seksuel vold som en sikkerhedstrussel. Siden da har dagsordenen vundet mere plads i internationale politiske fora. FN's generalsekretær har gjort det til en personlig prioritet og bekræftede i sin seneste rapport fra juni 2018 om seksuel vold i konflikt, at vi har en global forpligtelse til at forhindre seksuelle overgreb i konflikt. Vi skal komme ofrene til hjælp, og vi skal bringe retfærdighed over de ansvarlige gerningsmænd. Det er jeg meget, meget enig i. Vi gør allerede meget, men behovet er

enormt, og vi skal gøre mere. Alle gode ideer skal på bordet, se på nye sammenhænge, indtænke nye partnere og tage nye værktøj i brug. Sidste års Nobelpris er et godt eksempel på, hvordan forskellige aktører kan bidrage til at sætte dette emne højere på dagsordenen.

Seksuel vold er en tragedie. Ikke kun for offeret, men også for familien og samfundet som helhed. Seksuel vold kan medføre fysisk og psykisk skade, uønskede graviditeter og seksuelt overførte sygdomme.

Og i mange tilfælde vil det føre til en stigmatisering af offeret, som oftest – men dog ikke altid - er en pige eller kvinde. Det kan begrænse hende i at opnå sine drømme for hende selv og hendes familie. Stigmatiseringen rammer i høj grad også de børn, der bliver født som resultat af voldtægt.

Selve frygten for seksuel vold kan medføre marginalisering af piger. For at beskytte pigerne ser vi, at forældre ofte holder deres piger hjemme eller gifter dem væk i en meget ung alder. Resultatet er, at piger i konfliktsituationer har mere end dobbelt så høj risiko for at være uden skolegang end drenge.

I det bredere perspektiv hæmmer seksuel vold kvinders og pigers opnåelse af ligestilling og rettigheder. Det er en barriere for genopbygning og forsoning og nedbryder samfunds sammenhængskraft. Varig fred er ikke mulig uden deltagelse af kvinder.

Kvinder og piger i konfliktsituationer har behov for beskyttelse. Det er en vigtig dansk prioritet. Vi har derfor styrket indsatsen for ofre for seksuel og kønsbaseret

vold. For eksempel har regeringen i 2019 forhøjet den faste årlige støtte til UNFPA's humanitære arbejde i steder som Cox's Bazar, Mali og Sudan.

Med vores støtte yder UNFPA klinisk og psykosocial støtte til ofre for seksuel vold, de tilbyder tilflugtssteder og hjælper med social reintegration. Og de iværksætter oplysningskampagner i lokalsamfundene.

Det kommer oveni et historisk højt beløb – 715 mio. kr. - til støtte for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder gennem multilaterale organisationer på dette års finanslov.

I år er 25-året for den skelsættende og normdannede internationale konference om befolkning og udvikling – ICPD -, der fandt sted i Kairo i 1994. Indsatsen for at sikre piger og kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder er lige så relevant i dag som i 1994.

Forebyggelse af seksuel vold kræver en langsigtet udviklingsmæssig indsats, for at adressere traditionelle normer og kønsuligheder, som kan skabe grundlaget for seksuel vold i konfliktsituationer.

Regeringen arbejder samtidig for at sikre, at vores humanitære partnere har fokus på piger og kvinders beskyttelse, ligestilling og rettigheder. Det gælder indsatser indenfor alle sektorer, lige fra fødevarer sikkerhed til uddannelse.

Med øremærkede midler støtter vi Verdensfødevareprogrammets samarbejde med organisationer, der arbejder med beskyttelse af kvinder og familieplanlægning. Og som største donor til Education Cannot Wait-fonden presser vi på for, at alle piger har adgang til uddannelse.

Bekæmpelse af seksuel vold i konflikt kræver en holistisk og integreret tilgang. Det kan ikke gøres uden at have et køns perspektiv på fredsforhandlinger, fredsbevarelse, mægling og genopbygning. Kvinder er mere end ofre. De er handlekraftige – som

krigere, fredsmæglere, menneskerettighedsforkæmpere, humanitære hjælpearbejdere og overlevende efter seksuel vold.

Fakta og vores erfaringer peger i samme retning: Kvinder i fredsbevarende indsatser har en vigtig rolle i at styrke kvinders position i lokalsamfundet, sikre reintegration af tidligere kvindelige krigere, og i at dokumentere seksuelle overgreb blandt de overlevende.

Kvindes deltagelse i fredsforhandlinger har vist sig at styrke kvaliteten og længden af den opnåede fred. Danmark støtter udbredelse af kvindelige fredsmæglere, bl.a. i samarbejde med den Afrikanske Union.

Den nuværende danske handlingsplan for Sikkerhedsresolution 1325 definerer en række tiltag, som Danmark vil arbejde henimod, for at styrke kvinders beskyttelse og sikre deres fulde og lige deltagelse i alle aspekter af konfliktløsning, fredsskabelse og genopbygning.

I denne tværministerielle tilgang sikrer Forsvarsministeriets for eksempel, at køns-sensitivitet indgår i uddannelsen af de sprogofficerer, som fungerer som rådgivere vedrørende kultur og kønsaspekter for militærets missionschefer. Derudover er kønsaspekter inkluderet i træningen for danske soldater, der skal udsendes på internationale missioner.

Og det danske politi gennemfører køns-sensitiv træning af politibetjente i Afrika, Afghanistan og Irak.

Udenrigsministeriet støtter gennem udviklingssamarbejdet en lang række tiltag for at styrke forebyggelsen, opmærksomheden og afbøde konsekvenserne af seksuel og kønsbaseret vold i og udenfor konfliktsituationer.

Et eksempel er Kenyas nordøstlige konfliktplagede region, hvor Danmark arbejder med 'Gender Violence Recovery Centre'. De arbejder med at opbygge kapaciteten hos politiet, sundhedssystemet samt lokale og religiøse organisationer, til bedre at håndtere sager om seksuelle og voldelige overgreb på kvinder og børn. Og til at sikre, at gerningsmændene bliver holdt til ansvar og retsforfulgt.

Vi står overfor en fornyelse af den danske 1325-handlingsplan i 2020, samme år som jubilæet for selve 1325-resolutionen. Jeg vil gerne slå fast, at jeg arbejder for, at Danmark ligger helt i front på dette område. Vi vil bruge den igangværende evaluering til at blive klogere på, hvad der fungerer og hvad vi eventuelt kan gøre anderledes. Samt hvilke redskaber, der skal til for at sikre, at Danmark fortsat er front, når det kommer til at sikre bedre vilkår for kvinder i konflikt. Dette har været en mærkesag i min ministertid, ikke mindst indenfor det humanitære område.

Vi har tæt kontakt med nationale og internationale kapaciteter på området - mange er til stede her i dag. Input til regeringens arbejde med den nye handlingsplan er meget velkomment, og jeg ser frem til at deltage i panelet om samme emne senere i dag.

Tak for jeres input indtil videre. En fælles indsats er afgørende, hvis vi skal gøre en forskel for kvinder og piger i konfliktsituationer.

Kvinderne i Cox's Bazar, og dem som jeg har mødt i lignende situationer i Sydsudan, Jordan og Etiopien, er alle ressourcestærke – på trods af de tragiske omstændigheder og oplevelser med konflikt og vold. Vores mål må være at bringe disse ressourcer bedst muligt i spil, så de kan medvirke til at definere fremtiden for deres samfund og lande.

Tak for ordet.